GAZETA LWOWSKA.

W Sobotę Nro. 15. 25. Stycznia 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — N. Pan pozwolił W. Franciszkowi Winklerowi, Kommissarzowi cyrkułowemu 2giey klassy w Cyrkule Myslenick m, a dawniey administracyynemu Kommissarzowi w Moguncyi, przyiąć i nosić Krzyż kawalerski domowego orderu Xiążęco-Heskiego, którym go Jego Królewicowska Mość, W. Xiążę Heski, zaszycił.

J. C. K. Mość raczył P. Szczepana Michałowicza, Poborce cła w Babicach, przez wzgląd na iego, w ciągu 3ostoletniey służby położone zasługi i dowiedziony dobry sposób myślenia, ozdobić z szczególnieyszey łaski małym złotym medalem honorowym cywilnym, z uszkiem i wstążką.

W. Xiądz Gabryel Jakubowski, Łaciński Kanonik katedralny Przemyski i Proboszcz w Mościskach, w Cyrkule Przemyskim, zobowiązał się Nauczycielowi szkoły gminney w Mościskach, dla lepszego uposażenia onegoż, corocznie po 60 Zr. w W. W. dopłacać.

JX. Tomasz Lewandowski, Pleban w Dolinie, w Cyrkule Stryyskim, oświadczył się, że dla lepszego uposażenia Nauczyciela szkoły tameczney, onemuż rocznie po 50 Zr. w ratach kwartalnych, zacząwszy od 25. Kwietnia 1817go, dopłacać będzie.

Na uposażenie szkoły w Kolbuszowey, w Cyrkule Tarnowskim, ofiarowano poniższe składki coroczne w Walucie Wiedeńskiey, publiczney pochwały godne, iako to: JX. Pleban Kapuściński 16 Zr.; Gmina mieyska Kolbuszowska 100 Zr.; Gminy: wsi Kupna 20 Zr.; Poręby 4 Zr.; Kolbuszowey górney 13 Zr.; Kolbuszowey dolney 30 Zr.; Nowey wsi 5 Zr.; Swierczowey 8 Zr.: ogółem 196 Zr.

(Domninium zaś Kolbuszowskie, ani w pieniądzach ani w naturze, nic nie ofiarowało.)

Na uposażenie szkoły gminney w Mrowli, w Cyrkule Rzeszowskim, ofiarował JX. Kochmański, Pleban tameczny obrządku Łacinskiego, rocznie 3 dukaty w złocie, albo też 45 Zr.; Gmina Bratkowic, rocznie 69 Zr. 45 Kr. Gmina Mrowli 26 Zr.; Gmina Lipia 19 Zr. 30 Kr.: ogółem więc 160 Zr. 15 Kr.

JX. Pleban dał oprócz tego chwalebny przykład gorliwości, gdyż od dnia 23. Kwietnia 1816go, 60 dzieci w pomieszkaniu wikaryuszowskiem sam uczył, i oneż w książki szkolne opatrywał.

Dzierżawca Dominium Bratkowickiego, W. Srokowski, podiął się porządki szkolne własnym kosztem posprawiać.

W Łysicach w Cyrkule Stanisławowskim, ofiarował Pleban tameczny JX. Mikołaiewicz, 150 procentowy dodatek do owych 6ciu Zr., które co rok Nauczycielowi szkoły tameczney daie. Podobneż oświadczenie uczyniły także Gminy Łysicka i Sołotwińska co do owey składki na szkołę, ktorą każda z nich w roczney kwocie po 50 Zr. wnosi.

Rząd kraiowy poczytuie sobie za obowiązek, te chwalebne czyny do publiczney wiadomości podać.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Dalszy ciąg (*przerwanego w przeszłym numerze gazety naszey*) poselstwa Prezydenta Zjednoczonych Stanów do Kongressu:

„Ważność, iaką nadałem utworzeniu Uniwersytetu w tym Powiecie *) co do miary i przedmiotów, godnych Narodu Amerykańskiego, daie mi powód do polecenia tego raz ieszcze iak naylepiey rozwadze Kongressu; również upraszam Kongres, aby użył tey władzy, która mu przystoi, a w potrzebie naradził się według prawa względem rozszerzenia oneyże w celu przyprowadzenia do skutku tak dokładnego systematu gościńców i kanałów, któreby wszystkie poiedyncze części Oyczyzny naszey lepiey spaiały, handel i ulepszenia wspierały, i wszędzie udział w społecznym zasobie pomyślności narodowey pomnażały."

---

*) W Kolumbii, w którey leży Wassyngton stolica Stanow Zjednoczonych.

„Zaszły zdarzenia, z których się okazuie, że prawne środki ostrożności we względzie uwolnienia od Juryzdykcyi kryminalney honorowych Urzędów i Osób, nie należących do wyłącznego uznawania zwierchnictwa narodowego, są niedostateczne. Poprawa tego prawa, obeymuiąca wszystkie takowe przypadki, wymaga nayspiesznieyszey uwagi prawodawstwa. Poda to oraz zręczną sposobność do roztrząśnienia: iak dalece potrzebnym bydź może wpływ prawodawczy, aby wymierzyć kary za oznaczone Konstytucyą i statutami przestępstwa, na które ieszcze albo wcale żadnych kar nie ma, lub też z dostateczną pewnością wyznaczonemi nie są. Poruczam to mądrości Kongressu, czyli rozciągleysze ieszcze przeyrzenie Kodexu kryminalnego iest potrzebnem, aby w pewnych przypadkach złagodzić kary według doświadczeń i przykładów, usprawiedliwiaiących i zalecaiących pobłażaiącą Policyę."

„Gdy Zjednoczone Stany zniosły naypierwey w obwodzie Kraiu swoiego bezprawie wywożenia Afrykanów do niewoli, przez zakaz przywozu niewolników i ukaranie prowadzących ten handel Obywateli, przeto cieszyć się musiemy z postępu, będącego dziełem zjednoczonych usiłowań innych Narodów, czynionych w celu zupełnego wykorzenienia tego tak wielkiego złego. Co do nas, powinniśmy użyć wszystkich sił naszych do nadania nayzupełnieyszey dzielności własnym urządzeniom naszym. W tym względzie zdaie się potrzebnem, aby Kongres położył tamę gwałtom i przestępstwom, obciążaiącym dowiedzionym sposobem niegodnych obywateli, którzy, pod obcemi banderami i w obcych portach, mieszaią się w handel niewolnikami, lub też wcale dopuszczaią się ukradkowego przywozu niewolników do Stanów Zjednoczonych, z leżących blisko nich portów i krain. Polecam ten przedmiot Kongressowi z zupełnem zaufaniem, że gotów iest użyć wszelkich środków pomocnych, mogących polepszyć zmierzaiące do tego prawo. Wydane przeciw takowemu nadużyciu urządzenia, powinnyby także i co do handlu między poiedynczemi Kraiami, na korzyść sprawy Rodzaiu ludzkiego, bardziey ieszcze bydź zaostrzonemi."

„Do tych poleceń przydaię ieszcze, że Kongres powinien także wziąć pod rozwagę konieczność poprawienia Władz sądowych, i utworzenia nowego Departamentu w wykonawczey części Rządu. Związkowym Trybunałom strudnia bardzo dopełnianie ich obowiązków rozciągłość ich Powiatów, którym sprawiedliwość wymierzać powinny. Członkowie naywyższego Trybunału (Supreme Court), którzy są iuż po części w wieku bardzo podeszłym, i od których prawnicza sława Kraiu naszego zawisła, zaledwo iuż częste objazdki wytrzymać mogą. Należałoby przyzwoiciey urządzić Sądy niższe, czegoby może dokazać można bez pomnożenia liczby Sędziow i kosztów."

„Rozciągłość i rozliczność Władzy wykonawczey, którey zatrudnienia mnożą się przy postępuiącym polorze Kraiu i co raz licznieyszey ludności, wymagaią osobnego Departamentu, maiącego pełnić obowiązki, częścią na innych Departamentach ciążące, częścią zaś żadnemu Departamentowi ieszcze nieporuczone. Ta Władza wykonawcza potrzebuie Prokuratora jeneralnego (Attorney general), który w stolicy Rządu (w Wassyngtonie) przesiadywać, z Rządem w związkach urzędowych zostawać, sprawy publiczne w Trybunale Sprawiedliwości rozpoczynać, i wszystkie, do tego ważnego urzędu potrzebne zdolności, posiadać powinien."

„Zwracaiąc Prawodawca uwagę swoią na stan przychodów kraiowych, będzie tem bardzo zadowolnionym, że w pośród krótkiego przeciągu czasu, który od powrotu pokoiu upłynął, przychod kraiowy przewyższył daleko wszelkie bieżące potrzeby Skarbu, i że ten przychod, przy podobieństwie zmnieyszenia wydatków na rok przyszły, mogącego bydź skutkiem odmiany odnóg handlowych, nadarzy obfity zapas na akuratne spłacanie gotowizną długu kraiowego. Obrachowano, że w roku 1816stym rzeczywiste dochody, które do Skarbu weszły, z policzeniem saldo na początku roku, a z wyłączeniem wniesionych pożyczek i not skarbowych, wynoszą 47 millionów dollarów; że w tymże samym roku wypłaty Skarbu, z policzeniem wypłat zaległości Departementu woiennego i znakomitego dodatku do rocznego oszacowania, summę blisko 38 millionów wyniosą, a zatem, że się w skutku tego okaże w Skarbie przy końcu roku przewyżka Dziewięciu millionów dollarów."

„Działania Skarbu przerywane są ciągle przez trudności, wynikaiące ze stanu pieniędzy narodowych (national currency); mimo tego iednak skutkowały przecież dobroczynnie na spłacanie długu kraiowego i na przywrócenie kraiowey wierzytelności (credit). Płatny dług not skarbowych i pożyczek, w terminie oznaczonym wypłacić maiących, wkrótce zupełnie zaspokoionym będzie. Ogół długu fundowanego, obeymuiący wszystkie długi, zaciągnione w czasie woien r. 1776go i 1812go, nie

przeniesie d. 1. Stycznia, następuiącego (1817go) roku, summy 110 millionów dollarów. Porządkowe roczne wydatki Rządu na utrzymanie wszystkich Instytutów cywilnych, lądowych i marynarki woienney, zaledwie 20 millionów dollarów wyniosą; stały zaś przychód ze wszystkich źródeł pomocnych, oszacowany iest blisko na 25 millionów dollarów."

"Zapatruiąc się na powszechny wykaz tego przedmiotu, widoczna iest, że przywrócenie iednostaynego środka zamiany iest iedyną rzeczą, którey ieszcze dla skarbowey pomyślności Rządu nie dostaie. Zródła pomocne i zaufanie Narodu, objawiaiące się w ustanowionem przez Kongres systemacie, zapowniaią poważenie i wierzytelność wewnątrz i zewnątrz. Namnożone dochody w mieyscach poiedyńczych, postawiły iuż Skarb w możności spłacenia naywięcey długow w kurancie mieyscowym naywiększey części Prowincyi, i spodziewać się należy, że taż sama przyczyna sprawi tenże sam skutek w całych Zjednoczonych Stanach. Jednakże, dla dobra Rzeczypospolitey w ogólności, iako też dla zamiarow Skarbu istotną iest rzeczą, ażeby Naród miał monetę równey wagi, wierzytelności i wartości, gdziekolwiekby się taż moneta w obiegu znaydowała. Konstytucya nadała Kongressowi wyłącznie pełnomocnictwo bicia i wprowadzania monety takiego rodzaiu, a prawidła przyięte podczas ostatniego posiedzenia końcem wykonania tego pełnomocnictwa, naylepszy skutek obiecuią. Bank Zjednoczonych Stanow urządzonym został pod wróżbą pomyślną, i musi się bez wątpienia stać ważnym środkiem dla tych prawideł."

"Dla udzielenia obszernieyszego wykazu przychodow kraiowych we względzie prawideł, iakiemi się powodował Departament skarbowy, nim ieszcze ostatni Sekretarz (P. Dallas) za urząd podziękował, podaię wyciąg z ostatniego zdania sprawy tegoż Urzędnika. Znaydzie w nim Kongres dostateczne dowody mocney posady, na którey wspiera się szczęście przychodow Narodu, i odda sprawiedliwość świetney zdolności i wielce pomyślnym natężeniom, z iakiemi rzeczony Departament w epoce, pamiętney przez trudności i osobliwsze zawikłania, powinności swoich dopełnił."

(Dokończenie nastąpi.)

Wielka Brytaniia.

Według doniesień gazet Angielskich wybuchnął na warsztatach okrętowych w Plymucie ogień naykropnieyszy, który całą okolicę sąsiedzką strachem przeraził. Bicie we wszystkie dzwony i huk dział z okrętu admiralskiego, powiększyły ieszcze trwogę. Żołnierze pułku 64go ugasili ten pożar, który wprawdzie tylko godzin kilka, lecz iak naymocniey się srożył. Szczęściem żaden człowiek życia nie postradał. Szkoda iest niezmierna. Po znalezionych materyałach palnych poznano, że ogień umyślnie był podłożonym.

Włochy.

Gazety Włoskie przeczą twierdzeniom dziennikarzy Angielskich, że zlecenia, które Pan Pinkney (teraźnieyszy Poseł Zjednoczonych Stanow Ameryki północney przy Dworze Petersburskim) miał do Dworu Neapolitańskiego, nie odniosły pożądanego skutku. Anglicy używali wprawdzie z zazdrości wszelkich podobnych środkow, aby skłonić Króla obu Sycylii do odrzucenia żądań Stanow Zjednoczonych, i dokazali tego, że się układy przewlekły, a eskadra Amerykańska tak długo w zatoce Neapolitańskiey stać musiała. Nakoniec dopiął iednakże P. Pinkney zamiaru swoiego, a Król odstąpił Zjednoczonym Stanom w południowey Sycylii małą wyspę Lampeduzę, gdzie założyć można port bezpieczny, nawet i dla okrętow liniiowych. Bez wątpienia zagospodaruią się tam Amerykanie tak, iak Anglicy na wyspie Malcie. Mała tylko okoliczność iest temu na przeszkodzie; grunta bowiem i las na wyspie Lampeduzie sprzedano dawniey pewnemu woiennemu Kommissarzowi Angielskiemu, który ich Amerykanom w żaden sposób odstąpić nie chce. Jednakże maią oni tymczasem port na morzu śródziemnem, którego tak dawno sobie życzyli.

Teatr S. Carlos w Neapolu powstał znowu z popiołow swoich, iakby czarodzieyskiem skinieniem, a miano go otworzyć w rocznicę urodzin Króla, d. 12. Stycznia.

Na kupieckim okręcie Afryka przybył niedawno Ajent Wielkorządcy Egiptskiego do Genui, dla przesiadywania tamże iako Ajent w sprawach handlowych. Ten powiada, że Władca iego chce handel w Egipcie podźwignąć, i dla tego sobie z Sardyniią w stosunki przyiacielskie wniyśdź życzy. Rzeczony Wielkorządca Egiptski nie tylko daie wsparcie wszystkim uczonym ludziom do Egiptu przybywaiącym, lecz także postanowił kosztem rządowym kilku młodych ludzi do Włoch wysłać, ażeby się tam wychowali, i w kunsztach i naukach wyćwiczyli.

)(2

Francya.

Dnia 2go Stycznia przybył do główney kwatery w Cambrai goniec od Xięcia Wellingtona, i przywiózł nowe rozporządzenia, ściągaiące się do odmienionych okoliczności; kilku Officerów sztabowych, którzy do Paryża wyiechać chcieli, zostało się teraz w głowney kwaterze, a innych, którzy zaraz po odebraniu listów urzędowych powyieżdzali, na powrót zwołano. Biegaią wieści rozmaite; W mieysce 400 ludzi, od zaymuiącego Francyę woyska Angielskiego urlopowanych, natychmiast innych przysłano. Wszystkie kontyngensa są uzupełnione, a wszelkie rodzaie broni są w tak świetnym stanie, że woysko Francyę zaymuiące słusznie naypięknieyszem w Europie nazwane bydź może.

Francuzki legiion Departamentu Mozy, w liczbie 1000 ludzi, ma przyyśdź do graniczney twierdzy Lille, gdzie się ieszcze dwóch innych legionow spodziewaią.

Z Angoulème donoszą: „Legiion Departamentu Charenty właśnie wyruszył z miasta naszego do Tuluzy. Bardzo nam iest przykre oddalenie się tych zacnych woiowników, z którymi obchodzono się iak z synami; widziano ich takoż niechętnie z tąd wychodzących. Tymczasem zdaie się ich obecność w Tuluzie potrzebną, i przyznać musiemy, że właśnie woiownicy Królowi tak, iak ci ulegli, do uśmierzenia niespokoiow tamecznych naywięcey przyczynić się mogą.“

Z Alzacyi donoszą pod dniem 19tym Grudnia: „W Kolmarze ustanowiono wspólną Kommissyę Francuzko-Austryacką, maiącą od Francuzkiego Ministra woyny i naczelnego Dowodcy Austryackiego zlecenie trudnienia się wszelkiemi owemi przedmiotami, które się do utrzymywania, kwaterunku i t. p. woyska Austryackiego ściągaią, iako też w ogólności urządzania wszelkich szczególnych stosunków rzeczonego woyska. — Ta Kommissya składa się teraz ze strony Francuzkiey z naczelnego Ordonatora Dourandou i Kommissarza woiennego Waré, a ze strony Austryackiey ze zwierzchniczego Zarządcy magazynowego Molitora, i z Kommissarza woiennego Koloniusa. Chociaż ta Kommissya ustanowioną iest w stolicy Departamentu Wyższego Renu, przecież działalność onayże rozciąga się i po za obwod tego Departamentu na wszystkie inne Powiaty, gdzie woyska Austryackie stoią.“

„Taż Kommissya ogłosiła bardzo obszerne rozporządzenie, które przez naczelnego Dowódcę Barona Frimonta iest potwierdzone, i urządza wszystkie przedmioty tyczące się zakoszarowania woysk Austryackich. Jest w niem oznaczono, iakim sposobem budynki na koszary przeznaczone urządzonemi bydź muszą, iakim się sposobem oddanie onychże dziać powinno, iakie kroki dla utrzymania onychże w dobrym stanie przedsiębrane bydź maią, etc. etc. — Nie mniey w onymże wyraźnie powiedziano: „że Officerowie Austryaccy u mieszkańcow umieszczonymi bydź powinni, którzy się o sprzęty dla onychże starać, a za to (bardzo umiarkowane) wynagrodzenie ze strony Ministerstwa woyny otrzymać maią.“

„Przy panuiącem ubóstwie i wielkiey drożyznie, wraz z niedostatkiem żywności dotychczas prawie niesłychanym, wzmaga się także i w Alzacyi co raz więcey niebezpieczeństwo na gościncach, lubociaż zwierzchnicze Władze dobry dozór mieć każą, i w tey mierze na nowo dzielne rozporządzenia powydawały.“

„Z powodu tego niedostatku żywności usiłuią teraz trudnić zagranicznym pozwolenie osiadania we Francyi i robienia rzemiosł swoich.“

Szwecya i Norwegiia.

W Sztokolmie wyznaczono Wydział do podania planu lepszego urządzenia marynarki; nie ma w niey żadna redukcya nastąpić. Cieśle okrętowi i robotnicy przy flotach, osobliwie w Karlskronie bardzo liczni, zostaną wszyscy zatrzymanymi; naystarsi z nich maią pobierać pensye w gotowiźnie i w zbożu, a za pewną zapłatę codzienną tylko tyle pracować, ile ich siły dozwolą.

Dla zapobieżenia niedostatkowi, któryby się z powodu niepomyślnych żniw w Norwegii mogł dadź uczuć, wydał Rząd reskrypt do Biskupów w Kraiu z tem rozporządzeniem, ażeby mieszkańców Prowincyi naybardziey uciśnionych, do iak naygospodarnieyszego użytku zboża napominali. Oprocz kroków przezorności ze strony Rządu poczynionych, rozkazał Xiążę Następca tronu zakupić wielki zapas zboża, który między ubogich mieszkańcow miast i wiosek ma bydź rozdanym.

Na osoby, z powodu wyprawy woienney w Norwegii w roku 1814stym przeciw Szwedom sądownie badane, wydano teraz wyrok taki, że Jenerała-Porucznika Hoxthausena (który iuż od nieiakiego czasu w Kopenhadze przebywa), Maiora Ole-Schroedera, i Kapitana Grünera uwolniono; zaś Jenerała-Porucznika Staffelta na utratę życia, a Podpułkownika Halsa na utratę życia i honoru skazano. Nadto skazano obydwoch na zapłacenie kosztów processu.